

Ese de trei ori in seputa: Mercuri-a,
Vineri si Domine-a, cand o oca intraga,
cand numai dijumate, adeca dupa momentul
impreguiarilor.

Pretul de prenumeratune:
pentru Austria: 8 fl. v. v.
„ dijumetate de an 4 „ „ „
„ patrari „ 2 „ „ „
pentru Romania si strainetate:
pe an intreg 16 fl. v. v.
„ dijumetate de an 8 „ „ „
„ patrari „ 4 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratunile se fac la toti dd. corpon-
dinti a-i nostri, si d'adreptul la Redactie:
Josefstadt, Lange Gasse Nr. 43, unde
sunt a se adresi si corespondintele, ce privese
Redactie, administratiunea seu speditur'a
cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cel
anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatuni de inter-
res privat — se respunde cate 7 or. de linie
repetirile se fac cu pretiu scadut. Pretiu
timbrului este 30 or. pentru una data, se
anteoapa.

*La numerulu de astazi alaturam
cota de prenumeratune la
"ALBINA".*

Viena 13/25 iunie 1867.

Cestiunea natiunalitatilor din Ungaria nu mai sosesce la deslegare, era diet'a si-ascépta amenarea inca in decursu acesei septemani. D. deputatu natiunale Josef Hodosi considerandu asta amenare fece dietei propunerea ca si pana la deslegarea cestiunei, de ora ce s'a recunoscutu dreptatea ei, deci se se suspinda despuseiunile de mai nainte vatematòrie pentru natiunalitati, si cari eschidu limb'a natiunala de pre multe terene. Cu alte cuvinte se ni splicam' astfelu propunerea lui Hodosi: daca insu-ti recunosci ca obiectulu ce-lu detieni (cutare terenu politico-juridicu) e drepta posessiune a mea, deci se mi-lu predai si pana voiu poté se-ti aduce mandatulu judetiului. O cerere atatu de drepta a ablegatului romanu, diet'a o trimise la — icone, a vedé corespondint'a nostra mai la vale. Majoritatea dietei unguresci menesce ablegatilor nostri sòrte a nu ni poté areta resultate, de catu numai zelulu si constant'a loru in lupta. Dar chiaru si acese lupte fora resultate positive pe chartia, produc resultate in min'a poporului, nutresce si desvolta sentiemintele de natiunalitate.

Se ascépta ca diet'a Ungariei inca in siedint'a de mane se aléga comissiunea care impreuna cu alta comissiune a senatului imperiale va stabilí proiectul de delegatiuni pentru pertratarea afacerilor comune imperiali. —

Intre scirile politice din strainetate e de insemenetate mai mare inchiderea sesiunii dietei prusesci. Proiectul de constitutiune ce l'a stabilitu parlamen- tulu nordicu nemtiescu fu primitu den parteia dietei, si anume cas'a de sus l'a primitu cu unanimitate, era cas'a repre- sentantilor cu majoritate absoluta de voturi. Astfelu acum tote provinciele nordice nemtiesci sunt invitate pentru unu parlamentu comunu, fie care a sa- crificatu cate ceva din dreptulu seu in favórea atinsului parlamentu, si cu acé- st'a machin'a unitatei natiunale nemtiesci intra in lucrare. —

In parlamentulu de Londra se ce- rura splicatiuni de la ministeriu in pri- vinti'a sarcineloru ce a primitu Anglia a supra-si garantandu neutralitate Luxemburgului. Ministeriulu desluclu caus'a, pre scurtu astfelu: Tote poterile ne-amu in- voitu la neutralitate si spre acésta ne- amu oblegatu in tratatu. Daca acum'a d. e. Franci'a ori Prusi'a va calcá tratatulu, atunci oblegamintele din elu incéta si pentru Anglia caci la olalta ne-amu ob- legatu. — In adeveru splicatiune de mi- ratu, in care nu se gasesce neci o sarsina pentru Anglia, dar neci pentru Lu- xemburg prè mare garantia. —

In corpulu legislativu alu Franciei fece mare sensatiunea descoperirea spe- şelor speditiunei messicanie. Sum'a loru se urca la 555 milioane de franci, si inca nu sunt cunoscute tote, caci regimulu se pòrta cu multa resvera, e unu felu de noll me tangere.

Imperatulu Massimilianu fu elibe- ratu de la inchisore dupa ce subscrise actulu de renunciare la tronulu Messi-

cului, promitiendu ca nu se va mai in- torce a-lu ocupá. Depesie oficiali adeve- rescu scésta scire, aseturandu cumea Massimilianu e pre cala catra Europa'si va desbarca in Anglia.

Unele si altele.

I.

(a) Sub acésta rubrica avemu se punem in vederea publicului nostru astfelu de cause seu intemplaminte, cari au insemenetate de fondu seu principiu si carapterisandu tempulu, ni potu serví de investiatura, fora inse ca ele se fie la ordinea dilei *pentru noi*, si asiè-dara fora ca noi se avemu destule motive a intrá in lamurirea si luminarea loru pana in fundulu fundului.

Am citit u in corespondintie private, si mai de unadi si intr'o fóia mare de aici, cumca ovreimea din Buda-Pesta se consulta in cercuri restrinse despre me- dilócele seu modalitatea, *cum ar poté face mai poterica presiune asupr'a fap- torilor legalativi, anume asupr'a dietei si regimului pentru ca se i se decrete prin lege fora amenare — total'a em- ancipatiune, adeca egalitatea in tóte drepturile politice.*

Scimu ca de la anulu 1848 incóce se totu promise atare emancipatiune de catra tote regimele si tote partitele, dar mai vertosu si mai positivu decatru corifeii magiarilor; scimu si aceea, ca si poporulu si intieligint'a din Ungaria si Ardealu, mai alesu cea magiara — sunt in inim'a loru contra emancipatiunei seu egalitatei politice a giganiloru — din cause, pre cari asemenea pré bine le cu-

nóscemu, dar pre cari n'avemu lipsa a le inspirá aci; — scimu in fine si aceea, cumca candu dupa infintiarea ministeriului ungurescu se presentara fruntasii gido- vimei din Pesta intr'o deputatiune nain- tea ministrului presiedinte conte Juliu András y si felicitandu-lu i cersira spriginirea pentru emancipatiune, ace- sta li dede sperantia numai pentru unu venitoriu mai indepartat, fiindu ca pen- tru presinte — *"nefindu ovreimea din Ungaria destulu de assimilata seu alipita elementului domnitoru magiaru, egali- tatea ei politica ar poté deveni pericu- losa magiarismului."*

Atat'a ajunge pentru a precepe tra- ganarea din partea domnitorilor magiari si — temerile, nencrederea si nerabdarea in partea ovreilor. E intomai easi cu caus'a natiunalitatilor. Si in privint'a acesteia se dedera prin gur'a celor mai vediuti barbati conduceatori magiari cele mai chiare si positive promisiuni, de cari astadi, candu sunt la potere, nu li place neci se li amintim! Asiè e lumea, si cronicariulu germanu de sub Matea Corvinulu, despre carele atinge Fessler in Istor'a Ungariei, cumca elu pune in gur'a acelu mare rege observatiunea catra regele Podiebrad, ca — *magia- riului numai atunci se-i creáda, candu va avé alu treile ochiu in frunte!* — se ve- de ca a avutu si elu ceva cunoscinta ò- omeni.

Destulu ca capii ovreilor nostri din Buda-Pesta in perplesitatea si des- speratiunea, — seu dora *rafinari'a* loru, se fie decretat u a se apucá de unu medi- locu de presiune — pre catu de drasticu, pre atata de ne mai pomenit u ei si

FOISIORA.

Trei morminte.

(A cavalerului Stamati in Besarabia, alui Aronu Pumnulu in Bucovina si alui Anas- stasiu Panu in Romani'a.)

Disertatiune scrisa si perorata la 17 iunie a. c. cu ocasiunea tienerei siedintiei publice a Societatii de lectura din Oradea-mare, de Nicolau Oncu not. sied.

„Dormiti in pace, umbre, martirii Romaniei.”

A. Muresianu.

Trei inimi nobile, trei barbati esclinti din trei tieri sorore: Stamati, Pumnulu si Panu s'a dusu mai eri, s'a dusu la ceriu, in ceriu se si-capete remunificatiunea cuvenita pentru ostenelelor loru, caci numai acolo se remunifica toti acei romani mari, cari au lucratu pentru ide'a santa a natiunalitatii si a luminarii. Viéti'a loru n'a fostu de catu o lupta continua pentru salvarea gintii romane, si sòrtea crudela le implea pocalulu totu numai cu suferintie ca la toti genii, la toti mentorii ce amu avutu, pana ce in fine au conscientia ourata ca au asudatu, si au asudatu tota viet'a pentru ce pote fi mai sacru in lume, cu sperant'a firma, cumca ne- potii, fideli standardului inaltiatu si portatul de densii cu atata demnitate, voru face se triun- feze caus'a santa, caus'a natiunale, — mersera la nemorire. Ei jacu acumu in mormentu si le este bine acolo, sòrtea nu-i mai alunga, ei dormu in pace, nimene nui conturba, nici chiaru aceia pentru cari au suferit, pentru

cari au morit. O crucilita fragila insémna locasiulu loru eternu si cate o bore trista de sér'a trece suspinandu preste coliniorele loru. Asià odinescu uitate de ómeni tote mormintele romanilor mari. Eternulu parinte, nemoritoriu Sincai, acestu betranu ve- nerabilu, care cu devotiu portá pre umerii sei in o parechia de desagi sdrentiosi gloria strabuna, si viitorulu nostru inca a morit ... Si asià au morit mai multi apostoli cari au serbatu misericole sante la altariulu natiunale!?

Candu trecusera acum siesesprediece seculi din viéti'a trista a Romanilor din Daci'a, drama cea mare, ce a jocatu natiunea nostra parea ca a ajunsu catra capetu, trei eroi personificau pre atuncea virtutea romana, cum se lupta in contr'a latiurilor si intrigeloru aruncate de sérte, acei eroi: Sincai Klein si Maior, dram'a parea ca s'a finit; — scimu ce capetu tristu avura toti trei acesti eroi. — Lumea aplaudă ca asià drama inea nu a vediutu, sciti domne- loru si domniloru ca mai tote dramele se gata tristu, forte tristu ... dara vai, aci inca nu a ajunsu capetulu, era numai alu patrulea actu, si era se mai urmeze inca si alu cincilea; caci asià a fostu serisu in carteia de lacrime si de sange! ... Dómne! fi-va óre lungu acestu actu din urma, va mai trebuí se plangemu multu tempul?

Éca am ajunsu 18 seculi de esistintia, si mai alalta ieri inmormentaramu pre trei alesi cari au personificau sòrtea gelnică a natiunei romane, cari s'a luptat pana au cadiutu cu demnitate, — si ei n'a dusu cu sine la grópa bucuria si speranta: au trecutu suspinandu Stamati, Pumnulu si Panu. Dara ah! asià espira eroii candu dram'a e lunga, candu dram'a e trista forte, candu Ddieu si sòrtea nu mai au indurare de o natiune!

Trei barbati esclinti cu inime de eroi, trei genii poterici astadi sunt in imperati'a um- breloru, — iertati-mi — oh! umbre maretie: ca cutediu, a conturbá repausulu vostru eternel.

Permiteti-mi domneloru si domniloru se incepui acum la caracterisarea scurta a acestor barbati mari.

Sum debilu, unu fioru me cuprinde, penelulu tremura in man'a mea, mi-a venit u par- te grea se descriu virtutea, inse cine e acelui istetiu, care ar poté depinge virtutea in tota splendor ea sa?

Se lasamu inimile nostra se sbóre pre unu momentu la otarele Besarabiei.

Asultati cum vibréza aerulu de unu can- tecu de doru si de gele:

Ori unde m'oia duce,
Ori unde de suntu,
Aprópe, de parte,
De-a mea tiéra dulce
De-al meu dragu pamentu
Mi-i doru di si nòpte
Si crud'a mea sòrte
De ea me desparte.

Asià cantá lebed'a Besarabiei, Cavalerulu Stamati asià intoná elu pre còrdele sale magice canteculu amorului de patria. Neamioii romanilor au smulsu cu man'a cutezatoria unu ramu din patri'a romana, au ruptu Besarabi'a, patri'a lebedei, de sinulu mamei dulci, de Moldov'a si ea gema acum sub jugulu colosului de medianópte, pentru acea doin'a lui Stamati e atutu de gelosa si trista. Marele fiu alu Besarabiei plinu de inspiratiune, si-incipóda lir'a si in tonuri grandiose si cu nestemperu intonéza:

Candu asi fi o frondisóra
Ca de zefru aripióra
Care cadiendu in istoru
Plutescu pre elu usioru

Eu m'asi smulge cu grabire
Din crengut'a unde suntu ..
Asi, sarí cu multiamare
In percutiu seu in ventu.
Si-asi pluti pana deparle
Peste paduri neimbilate
Seu asi sborá peste ripi,
D'asi avé doué aripi.

Peste ripi intunecose,
Locasiu aprigului hotiu:
A caruia frunte arsa
Si alu lui ucigasiu glontiu
N'ar poté se me'ngrozesca
N'ar poté se me popresca
Pan' la Moldov'a se sboru
Ah! si acolo se morut ...

Inim'a sa nobila doresce se sbóre la Moldov'a, la patri'a strabuna, de la care intrig'a si despotismulu a sfasiatu tiér'a sa, si acolo se móra.

Pre bardulu poteriu nu lu-poté in- spaimentá nici crut'a muscalésca, nici chiaru Sibiri'a cea rigida cu tote formidabilitatile loru nici indiferentismulu rece alu compatriotilor sei, spiretulu seu mare nu se calca, nu trepidéza, cu cuvinte de focu protestéza incontr'a nedrepatatii si còrdele sale dulci mai facu se se incal- diésca inca odata de foculu patriotismului ini- miele inghiariate la fii Besarabiei. Auditu- lum li canta de faptele strabunilor:

Ah! unde odinória
Campii se cutremură
De biruinti romanesi
De vatei dusmanesici
Acolo plugariu mena
Lenesii boi haulindu
Pana candu plugulu s'anina
Óse din-pamentu sverindu.

Oh! óse de eroi morti in lupt'a sangerósa
pentru patria si sànta libertate. Ce magnificen-

preste totu la clasele urgise, la clasele trase-impinse din popor, adeca de mediulocului *denegarei de contributiune*.

E lucru conoscutu, că comerciul si preste totu dar'-averile ovreilor sunt cele mai inseminate in tiéra, cei vr'o 400,000 de ovrei din Ungaria, Banatu si Transilvania, asiè credemu, că vor fi respundiendu vr'o *diece milioane* fl. pre anu numai in darile direpte; si aceea se scie, că ovreii sunt cei mai prompti platiatori de dari: deci ni potem intipui, ce scadere sentibile ar casiună casselor publice denegarea de contributiuni din partea ovreimel.

Cuventulu său motivulu cu care ar dorî a-si legitimă ovreii nostriacea mersu său renitentia — e, că — dupa assiom'a vechia a jureprudintiei — „*cine n'are drepturi in statu, nu trebuie său nu se cade se aiba nici sarcine*.“

Motivulu e catu se pote de plausibile; dar elu nu numai sufere, ci chiaru pretinde splicatiuni, éra in consecintiele sale e — neprecalculabile.

E mare, fórt mare intrebare, daca ovreii sunt fora drepturi, intielegemu fora drepturi politice, caci drepturile civile private le au nu numai intocma casi crestinii, ci dupa impregiurările si influintele domnitórie, inca dora in mai deplina mesura de catu — partea mai mare, partea lipsita de stare si cultura din poporul crestinu.

Totu pe atat'a de mare ni se pare intrebarea, că — *ōre romanii, serbi, slovacii, rusinii*, la cari adese se provoca ovreii in sfariele loru, — au ei intr'adeveru drepturi politice? — Noi asiè credemu, că — pre catu tempu *individualitatea loru politica-natiunale*, adeca *natiunalitatea loru ca atare nu e recunoscuta prin lege si fapta ca faptore de statu cu tóte consecintiele*, pana atunci ei n'au nici esistintia politica ca *romani, serbi etc.*, cu atat'a mai putien potu ei se aiba *ca atari vr'unu dreptu politicu*. Dreptulu politicu in cele din urma e curat numai alu natiunei politice, alu magiarilor si anume alu dominilor magiari de la potere; farimaturele ce cadu

ici colé din intemplare si asupr'a unor' putieni romani, serbi, slovaci si rusini — mai vertosu de *insufletire buna, magiara*, — sunt mai multu pentru a ni scôte ochii si a mistifica lumea straina cu egal'a *indreptatire*, chiaru precum se intempla cu acei putieni ovrei, permisi la *advocatura seu denumiti de functiunari publici* — pentru a dovedi umanitatea si generositatea magiara!

Dar ovreii nostri din Ungaria si Transilvania cauta la noi si — suspina dupa dreptulu de alegere in dieta si in municipie. — Ce cumplita amagire! Ei nu vedu, că acestu dreptu alu nostru in Ardealu e — o ironia, o batjocura colosală, — că dreptulu nostru de alegere e dreptulu d'a fi trasi impinsi de nisce veniture ticalose, d'a fi pacaliti catu mai uritu, ca in Biharia, Temisiora si Logosiu, d'a fi batuti si batjocuriti de-o minoritate ne 'nsemnata magiara seu magiaróna, sub egid'a stepanitorilor, ca in Selagiu-Cehu, Sasc'a, Tinc'a, Ceic'a, Pecc'a etc. etc. d'a fi respinsi si alungati cu volnicia de la urna prin dominii magiari, ca 'n Cocota si mai de curendu in Oravita etc. Dreptulu nostru d'a fi alesi, e dreptulu d'a fi supusi la censur'a, critic'a si tóte atacurile si persecutiunile si calumniele publice si private ale clasei si natiunei domnitórie — pentru tóta vieti'a nostra, pre catu tempu nu ni se uresce d'a mai fi romani, si nu luàmu lumea in capu, seu nu ne vindem sangele trecendu de unelte órbe in castrele dusmanilor nostri.

In fine ori cum se fie, noi poftim fratiloru concetatiensi ovrei celu mai bunu sucesu si resultatul de dupa mesur'a seu measurele ce vor fi aflatu ei cu cale a decretá si a pune in lucrare pentru castigarea de drepturi politice fora amenare; caci noi pe ovreii nostri i conóscem de ómeni fórt intelepti si practici, si — am fi bucurosi se invetiàmu de la ei — cum se castiga drepturi politice — dar fora medilóce revolutiunarie. —

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei representantilor din 22 iunie.

(+) Dupa aretarea insinuatelor indatante, se facu óresi-cari observatiuni in privint'a comisiunei pentru petitiuni si se cere alegerea membrilor noi pentru acésta comisiune, apoi Sig. Bernáth in forma de propusetiune ascerne unele proiecte cari se so lucru in restempulu prorogarei dietei. Aceste contineurnumai puncte: egal'a indreptatire a jidanolor, — implinirea art. 22 a legilor din 1848 in privint'a honvedilor care s'a suspendat mai nainte, — redeschiderea Ludovicoului si organisarea lui pentru unu institutu militarescu, — delaturarea *concordatului*, — si in fine in privint'a navigatiunei.

Dupa acestea se verifică G. Tanárky.

Urmă apoi referad'a comisiunei bugetarie, care se incuvintădă.

Urmă desbaterea propusetiunii ministrului de justitia, carele cere alegerea unei comisiuni de 15 membri pentru judecarca si apriarea unor proiecte de lege in privint'a proceduri criminale si civile, cari proiecte stau gata in biroul ministerial.

Se primesec dupa o desbatere scurta si se decide alegerea acestei comisiuni in siedint'a vîntoare.

Presedintele aréta referad'a comitetului insarcinat cu descrierea actului de incoronare, care se privesce de cettu si se decide ca se se tiparéasca.

Ghyezy face óresi cari observatiuni la acésta protestandu contra procederii ceremoniilor de incoronare, carele n'a fostu cu privire cavenita catra presedintele casei representantilor.

Se apróba alaturarea acestei observatiuni la referad'a acù amintita.

Cu aceste siedint'a se radica.

Diet'a se va proroga in septeman'a viitor, dora sambeta.

Siedint'a casei representantilor din 24 iunie.

(+) Deschidiendu-se siedint'a presedintétele numai-de-catu areta protestulu alegatorilor romani din cerculu Oravitie in contra alegerei lui Gränzenstein si alto petitiuni, cari se predau comisiunilor respective.

Apoi se ceti o propusetiune in forma de resolutiune a dlui Dr. Iosif Hodosiu facuta in caus'a natiunala, ca si pana candu va despuie legea in privint'a asecurarei intereselor natiunale se se suspinda acei articuli a legilor din 1848, cari prescriu prerogativele limbei

magiare cu eschiderea celoru latte limbe nemagiare, si ca se remana in vigore tóte acele ordinatiuni, prin cari se permite intrebuintarea limbei natiunale in afacerile oficiose. — Propunerea se va tipari, inse nu se scie candu se va desbat, caci proiectele si propunerile ce nu placu dietei, de regula se reieptéza si se traganéza totu pana — la calendele grecesci.

Pe cate-va mominte se suspinse siedint'a, apoi dupa 11 óre se ivira magnatii pentru a tiené siedintia missta, in carea n'a fostu altu obiectu de catu verificarea protocolului siedintielor misste cari s'au tienutu nainte de incoronare pentru alegerea si depunerea juramentului a veghiatorilor de corona.

Aredicandu-se siedint'a missta, numai-de-catu Em. Ivánka interpeléza ministeriulu in privint'a unui proiectu de lege ce s'a asternutu de ministeriulu de resbelu Reichsrathului din Viena, acelu proiectu de lege in privint'a inarmarei se dice că aru fi menit u se aiba valóre in imperiulu intregu afara de granitiele militartie, deci interpelatoriulu intréba că ce pasi a facutu guvernulu magiaru in privint'a marginirei acelui proiectu numai spre provincie austriace?

Ministrul Horvath respunde că guvernalu magiaru n'are cunoștinția despre proiectu si daca va avé, elu va aperă legile.

Responsulul ministrului a multiamitit, cas'a inse se scie bine că ministrii de armata si de finantie ai Ungariei nu pré au potere ca se se despuie in afacerile militaresci si finantiale, deci aceea indestulire e numai o prefacere.

Urmă apoi verificatiunea finala a deputatului Stoll din Bai'a Mare. La acésta alegere s'a intemplat bataia si in contra despuesiunilor legei alegerea s'a intreruptu o óra si diu-mate, — ceea ce recunósee si comisiunea verificatore, totusi a propusu verificarea finala in contra protestului si cas'a votéza primindu opinionea comisiunei cu acea modificatiune, ca — se se sterga spresiunca din referada cumea: „alegerea s'a intreruptu ... totusi s'a intemplat in ordinea cea mai buna“, caci daca s'a intreruptu, nu pote fi legalu, — asiè apoi facandu-se că nu scie despre acea ilegalitate, a votatu verificarea.

Din Croatia.

De candu ministeriulu ungurescu trimis pre comisariulu Cseh la Fiume, litoralulu e spusu multoru feluri de agitatiuni, cari in diile din urma crupsera in opusetiunea unor comune contra oficialilor. Scim cu nainte de numirea comisariului pentru Fiume, se fecea acolo unele demonstratiuni in spiretu magiaru. Demonstrantii fura inchisi, dar regimulu

tia! catu e de gloriosu Nestorele Besarabie, ca valerulu Stamati, candu cu póna de artistu si cu inima de romanu ni depinge in unu tablou atatu de micu virtutea stramosiesca, carea nu concedea barbariloru nici se se apropia de tiéra romana.

Si co ne oferéza presentulu? Se pare că neintielegerea si partide s'au incenibatu pre pamantulu unde strabunii in concordia luptara cu atate fortune grele, cu pericle, alo caroru devingere escita astadi admiratiunea lumei intregi.

Apoi protoparintii nostri eternisara pre eroii loru cu columine, cu arcuri de triumfu si alte monuminti, ale caroru urme maretic se mai vedu inca si astadi, urme denane de unu populu mare, si pre campulu gloriei lui Mihaiu pre campulu gloriei romane de la Calugarenii unu monumentu, si acesta simplu, adi mane putradiesc.

Ahi! unde odinióra

Campii se extremurata etc. etc.

Ce? dora nu sémena fii cu stramosii, dora au degeneratii fii Romici celei stralucite din anticitate?! Nu, acésta nu pote fi mai multu, pentru că ran'a crunta a siervilismului amaru si a lasitatii deplorabile infipse de ini-mici in superbi'a si consciintia romanului, incepù a cicatrisa si sub auspiciole investiaceilor Minervei, cari ca fenomene se ivescu in tóte partile, romanii preste pucinu voru reinvi si voru fi mari si voru fi gloriosi ea odinióra.

Una desceptuatoru neadormitu, unu bardu mare, unu atletu ageru pentru cau'a santa, unu poetu escelinte si unu patriotu adeveratu cu merite destinse perdù Bosarabi'a si perdù Romanismulu prin móretea cavalerului Stamati ..

Acestu octatíenu mare romanu a semnatu cu multe fatige semint'a natiunale pre

pamentulu patrici sale, si voi, fii Besarabici, nu lasati se intre dusmanulu in gradin'a lui Stamati si se arunce acolo neghina si scai, că mare e responsabilitatea ce detoriti posteritatii juste! (Umbr'a sublima alui Stamati vi eschiamma astfelui din momentul reue.) De venerati umbr'a sublima alui Stamati, ascutati-o caci ea vi eschiamma astfelui din momentul seu.

Se sarutam colin'a sub carea jace marele fiiu alu Besarabici, poetulu Stamati, se trecremu preste munti in tiéra vecin'a si se ne oprimus pre cateva inominte la altu momentu in Cernauti, unde apuse stéu'a stralucita ce dede in viere Bucovinei clasice.

Inca unu momentu! Ce idea trista! Unu fioru furnica prin venele omului candu si-aduce aminte de momentu, e una ce cutremuratoriu. Dorerosu lucru candu parintii gelescu pre siu'l loru care a trecutu; e dorerosu candu o mama veduvita plange frangendusi braciele pre momentulu sperantici sale si vai cu catu e mai durerosu, candu acea mama veduvita e natiunea, carea plange pre celu mai bunu, pre celu mai fideliu fiu alu seu: — natiunea romana din Bucovin'a, alaturea cu sororile plange pre A. Pumnulu.

Erá unu tempu candu romanii se intre-ceilu in virtute, candu senguru numele de romanu insufitá spaime si terore in contrarii temerari ce cutedian se calce pre altarele nóstare, si de atunci are si Bucovin'a casí tóte tierile romane o pagina stralucita in istoria natiunale. Vocca comandante alui Stefanu celu mare resuná din Suceava, din Bucovin'a. Oh! tempuri de auru, tempuri demne de unu Stefanu si Mihaiu!

Ince ce amaru! Nuori grei se inaltiara indata ca nesce spaime intunecose pre ceriul nostru si acoperira si intunecara atmosfera pre-

unde cu pucinu mai inainte lucia romanii ca totu atati lucéseri. Epoca fatala! superbi, cumea am sustatu si acésta proba de viétila, triumfatori tragemu preste tine velulu uitare si trecremu la seculu luminelor.

Si de unde acésta lumina, de unde primele radie ale unui venitoriu mai frumosu? Tocmai de acolo, unde pana ce noi cu totii geomam sub jugulu amaru, intuneculu erá mai mare mai negru, din Transilvania, patri'a si vétra unde totu de un'a pomposu a luminat foculu natiunale. Glor'a acésta fu rezervata de sòrte pentru acea tiéra, ce a suferit mai multu, pentru scumpul nostru Ardeau, unde antaia ora se ivira cele trei stele lucitorie pre ceriul nostru intunecosu, de aci duse Cichindealul flamur'a natiunala in Ungaria si Banatu, de aci trecù Lazaru preste Carpati la fratii din Romania, aci crescù o cétă intréga de atleti, de aci trecù persecutati si A. Pumnulu in Bucovin'a.

Aflu de ajunsu a spune aci cumea sparitiunea lui Pumnulu in Bucovin'a a creatu o era noua in viétila natiunala a acestei tierisori romane. Elementulu romanu erá aproape se se disolve aici, de nu venia Pumnulu chiaru in momentulu decisivu, in momentulu candu erá vórbă de viétila ori mórtie, candu sòrta se parea resolvata a sterge din list'a gintiloru pre popolare lasie, nedemne de esistintia. Primulu aredică si ocupă catedra pentru limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu din Cernauti. Unu numeru frumosu de juni romani se grupara in data pre langa salvatoriulu loru, pre langa Pumnulu, care cu cea mai mare scrupulositate, cu cea mai adeverata conscientiositate si zelui iiconduse precalea museloru romane in unu intervalu de 17 ani. Pumnulu a fostu unul dintre acei pucini fii ai natiunii, care aredieandu-se preste interesele private ca o stenca necl-

tita in midiloculu valurilor impetuose totu deuna cu demnitate a statu la inaltimdea chiamarei sale, care nici candu in viétila nu a smintit din naintea ochiloru devis'a nostra: Limb'a si cultur'a natiunale, si prin acéstea tóte.

De vomu intrebá si scrutá cronicile nóstre, ce vomu astă in densele? Nesmintit dône idei sublime, pentru cari stramosii nostri si au versatu sanguine; un'a e limb'a si alt'a e natiunea. Ereditatea acésta trecu testata din generațiune in generațiune prin litere scris cu limba de mórtie. Blastematu fie fiul care prepadesce avut'a remasa din mosi stramosi. Tesaurulu celu posiede natiunea romana in acestu testamentu e nespusu de pretiosu, si daca avem ceva sub sòre cu ce ne potem fală, cu ce potem fi superbi, jalusi si mai jalusi de catu origine in lume, acésta este de sigura descendința marézia a gintii nóstre un'a, si alt'a si mai frumosă si mai angerésca e: limb'a armoniosa „limb'a romanescă, care se traiésca“ Séu cui nu-i place a frundiaru prin istoria trecutului daca are sinu si in sinu catu de pucinu simtiu, intrebe de inima si cu convingere deplina potem dice, că vócea stentorica a consciintiei din fùndulu inimelui in ecouri petrundiatórie ne eschiamma necontentitu: Limb'a si natiunea, omule, pentru natiune mori, si limb'a nu ti-o dă odata cu vietii'a!

Avemu noi, dorcre, inca si astadi destui frati si sorori, cari nu pricepu, séu nu voiesc se pricepa vocea consciintiei, inse mai bine péra pentru noi acele creature, de catu maritulu nostru elementu se fie compus din pepturi bastarde.

Si Bucovin'a acum de multu dormiá somnul sou letargic leganata de inimicul nostri, cari cu intentiunea detestabilă pandisau dupa momentulu infriosatu, candu romanismulu,

tru consumu. In rapitia nouă se facura tocmai cu 4.50—4.60 promtu, era pentru grâu nou se promise pro opt-sept. 3.40—3.60 fara ca se se fie desvoltat în acête spitia de cercale unu negotiu insemnat.

Notă:

Grâu u 87/88 fl. 5.50; 88—89 fl. 5.60—5.70 — Ordialu 66—68 fl nou, 1.60—1.65, — Secara 78/80 fl cu fl. 4.10 — 4.20. — Cucurudiu 80/82 fl. 2.30—2.40. — Ovesu 46/48 fl. 1.50, 10 %. Rapitia nouă, cu fl. 4.40—4.60 de metiu.

VARIETATI.

= Contribuiri pentru cei lipsiti din Romania. D. Vasiliu Popu avu onore in dilele trecute a fi primitu de Maria Sa domnului Carol I pentru ca din incredintarea romilor din Brasov se ofera ajutoriul acestora pentru fratii ei bantuiti de fome din Romania. Ajutoriul numera sum'a de 125 de galbeni si veri 120 fl. Se prededera Inaltsei Sale, impreuna cu scisorul dlui negotiator din Brasov Diamandi Manole, si cu lista de subscriptiune. Inalta Sa i-a primitu multamindu pentru fratii loru de din colode Carpati.

= Escrivere de premie. Fie carui omu intieginte, dar' mai alesu societatilor, ce-si propunu scopuri mai nalte de urmarit li place forte multa a vedé propasiri repedi si seriose tota ramurile sciintiei seu culturii omenesci. Dar' fie ce innaintare de feliulu acesta cere neperatu sacrificie si de tempu si de repausu. Nu incape indoiela, că ostens'la, munca si sacrificie unui omu numai atunca devinu statornice, necurmata, numai atunca se intarescu si se inmultiescu, candu asta vre o apretiuire, vre o resplata, fie ea materiala ori numai morală chiar. La noi in Bucovina mai eu séma, unde se asta pré putini ómeni de sciintia, cari se devina producatori literari, la noi, unde sunt asié de putini amatori de cetire, incau producatori literari nu pote contá neci chiar la desdaunarea speselor tiparului necum inca la vre o resplata materiala pentru sacrificiile cele multe si mari, ce le aduce scriindu cate ce-va spre folosulu publicu, la noi in Bucovina, dieu mai multu decatu ori unde sunt de neaparata trebuintia rasplatirii materiale si morale pentru incercari de produceeri literarie. Radiemandu-se pe aceste considerari, adunarea generala a Societati pentru literatur'a si cultur'a romana din Bucovina in sedintia sa dintr'a 11/23 ianuarii 1867 dupa putinele medilice, de cari pote ea dispune, a preliminatu sum'a de 200 fl. v. a. pentru premiarea celor mai insemnate lucrari literarie ce se voru tramite din Bucovina Comitetului Societati spre dejudecare. Aducendu la indeplinire conclusulu adunarii generale, Comitetului Societati si-face onore, de a provoca pre toti accia, cari se occupa cu scrieri literarie originale folositorie, de a i le tramite pre acestea pana 'n finea lui noemvre a. c. spre dejudecare. Dupa cumenitatea si reusit'ascierii, ea se va premia dupa chipuintia Comitetului seu banesco seu numai prin amintire laudatoria in „Foaca Societati.“ Pe langa acesta Comitetului Societati se dechiiara gata cu incuviintarea autorului de a tipari pe spesele Societati produsulu lui literariu, lasandu autorului prisosulu ce ar resulta din vendiare dupa acoperirea speselor tiparirii. Ori ce scriere originala, fie ea sciintiala ori boletristica pote concurge la premiare, chiar si scrieri, cari tratédia seriosu in modu meritoricu cestiuni speciale de interesu vitalu, precum: despre scolele po-

porale, despre agricultur'a romana, despre meserile romanesce, despre matasaritu, albinatu, despre pomolog'a si a. Comitetulu Societatii ar vedé cu placere concurendu o culegero de arii romanesce din Bucovina, seu cantece natiunale asiediate in note (in evarteturi etc.), seu si altu feliu de scrieri musicale; mai departo carti scolastice poporale, intocmiti dupa metodele cele mai bune, carti pentru premiarea copiilor si altele de asemenea. Descrieri de vechiatati istorice din Bucovina, de locuri istorice cu traditionile loru poporale, de datine poporale cu explicatiunea loru, eulegeri de numiri poporale romanesce de plante, de animale, de minerale, si a. vor fi asemenee binevenite. Comitetulu Societati. „Fo'a societate romane din Bucovina.“

= Din suferintele invetiatorilor comunali. Unu casu raru avemu de impartisitu, unu invetiatoriu a fostu osenditu „fora a fi fostu ascultatu.“ S'a intemplatu in dieces'a romana a Gherlei. Ni se descrie cau'a cu de amenuntulu, ecce impartasite ni se adeverescu cu patru documente originali. In estrasu producemu aci istor'a causei: Macedonu Popu prepositu si vicariu gen. capitulare, prin actulu of. din 26 nov. 1864 recunoscu cumea d. Parteniu Traila are deplina sciintia si tota calitatile pontrui oficialu de invetiatoriu si cantore, deci lu denumì in asta calitate la comun'a Ciigiu (tractulu protopop. a Eriului, in comitatulu Solnocului de mediloci). In asta comun'a d. Traila asti s'a portat de bine, in catu dupa unu anu preotulu locului d. Ioane Moldovanu i-a datu atestatu la 10 sept. 1865, dicendu in acestu actu: „ca invetiatoriu au aratatu sergintia in instruirea si educarea tenerimei scolare, ca cantore asidere cu tota trasv'a si accurateti'a si a implinitu oficialu, ca pre atare lu recomandu la dobandirea mai bunui statutu.“ Asti dara d. parinte marturisii că Traila merita o statu si mai buna. D. Traila apoi cu acestu atestatu a reclamatul la timpulu seu in publicitate că de ce preotulu locului, curatorulu primariu Vitezu si protopopulu folosescu pamantul lui cantoralu? Acum acci dd. i dedera pamantul, fora de rôda, dar cereara so imputiene salariulu invetiatororescu cu 50 fl. v. a. D. Vitezu, fiindu si jude comunale, merse mai de parte, duse in curtea sa competitint'a de lemn a invetiatorului. Pretindindu invetiatoriul lemnele, lu injură, i spuse felu de felu de batjocure si sudelmi, precum adeverescu atestatulu antistie comunali dupa tota formalitatate datatu cu doi ani dupa faptu adeca la 6 apr. 1867. Vediendu acci ómeni că invetiatoriul nu lasa loru competitint'a sa, l'acusara la ordinariatu, si d. prepositu Macedonu Popu chiam'a pre invetiatoriul, i-areia actele acusatorie, invetiatoriul potu lesne dovedi, si d. prepositu recunoscu dreptatea in partea invetiatoriului. Dupa ce eppulu actualu Ittea Sa d. Vancia si-ocupă scaunulu eppescu, devin inspectore scolilor d. canonieu Siorbanu. Contrarii invetiatoriului Traila mersera de-lu acusara de nou, si consistoriulu la 19 faunu 1867 alungă pe d. Traila din postulu seu, fora ca se fie fostu ascultatu. Catra acesta invetiatoriul nu cunosc actele defelui, nu scie de ce e acusatu. S'a dusu la Gherla pre la consistoriu, a intrebatu de cau'a alungarei sale, dar uu i s'a facutu cunoșcutu. Observam că pre candu consistoriulu la pedepsitu astfelu la 19 faunu 1867, unu altu atestatu oficialu cu datulu de mai tardu adeca din 6 apr. 1867, subscrisu de intrég'a antiastia comunala, de mai multi locuitori, intre altii si directorulu scoliei, si intaritu cu sigilulu comunei, adeverescu despre d. Traila laudele

cele mai mari si ca invetiatoriu si ca cantore (din lips'a spatiului nu potemu produce acum toté) si-lu dorescu se-lu aiba purure. Vediendu asemenee documente, in adeveru suntemu curiosi se audim cari potu fi cauzele alungarii invetiatoriului? Pana atunci ne retinemua a ne pronuncie a supr'a causei, carea daca am adus'o in publicitate, o feceram pentru că invetiatoriul i s'a facutu cu nepotintia apelat'a, dupa ce nu i se dà ascultare neci i se aréta acusarea. Dorim ca respectivulu consistoriu se nu pote fi sedus de informatiuni false intr'o causa, care impinge la miseria pre unu individu ce a usturatu si a meritatu laude pre campulu invetiatorului, — era de alta parte sparia de la chiamarea invetiatoresca pre cei ce ar dorii se o imbratisie.

= Indreptare. Ni se intempla une ori ca scriindu-ne ceva cate unu d. invetiatoriu totodată are se se planga a supra preotului localu. Preotulu nu se plange a supra invetiatoriului, dar pre unde sunt mai multi preoti in o comună, mai vertosu daca acésta e mica, de pre acolo cam sosescate o plangere a cutarui preotu contra colegului seu pentru relele din comună ce i le atribuesce. Nesmintită că numai sinódele vor poté vindecă ceva si in asta privintia. Intre asemenee cercustantie redactiunea anevoie pote culege adeverulu din spresiunile cari dora numai superarea le-a dictat. Asti ni s'a intemplatu si in nr. 61. intre „Varietati“, unde vorbiram despre trecerea Esc. Sale Sia-guna prin Orade. Ni s'a fostu scrisu atunci că Esc. Sa au infruntatu pe unu preotu care i s'a insatisiatu in vestimente magiare, cu atila si vitezkötés. Acum'a avemu se indreptam dupa informatiuni detaiate ce am primitu, demne de tota credint'a. Intemplarea a fostu asti: Unulu dintre cei mai demni si mai stimati preoti, fiindu in furtiune prin orasii si intiegindu de sosirea Esc. Sale, s'a grabit u merge spre salutare, unde sosindu a cerutu scusa pentru portalu seu (era modestu si curiunciosu statului preotieseu, dar nu era pomposu caci veniò din furtiune) cu care s'a infatisiatu nevoindu a intardiá, sciindu că Esc. Sa pleca curundu. Parintele metropolitu, cu innascut'a-i asabilitate la tienutu de scusat, si trecu delocu la alta tema, vorbindu despre moda, si cum au preotii se se pote fatia cu mod'a, ca se pastreze portulu preotieseu in originalitatea sa scl. Deci dara Esc. Sa a datu invetature despre moda, dar nu infruntare preotului respectivu caci pentru acésta nu era causa. Acésta indreptare ni tienuramu de detorintia a o face, si totodata rogàmu pre onor. nostru colegu de la „Telegraful romanu“ care a luat cunoșcentia de cele insirate de noi in nr. 61, se binevoiesca a luá si de acestea, ca se potemu fi drepti fatia cu stim. barbatu ce se crede atinsu.

= Reminiscintia. „Hon“ ni spune că unu honvedu are la sine unu standartu de la 1848, dar nu vre se-lu predece neci museulni pana nu se vor restituí legile din 1848.

= Principele domnitoriu din Serbia despre care amu pomenit u că petrece aici, avu audintia la M. Sa Imperatulu, a facutu visite archiduclorul..

= Parere straina despre amnestia din Ungaria. Diuariulu prusescu „Zeidl. Corr.“ se pronuncia intre altele: Putienu mai lipsescu, si retornandu domnulu Kossuth, d. Deák va avea atunci o rola forte neinsemnată pe langa alui Kossuth.“

Nr. ven. va aparé o cõla intréga vineri séra, fiindu că d'a urmatore (sambata) e scratator rom. cat. si tipografi'a va fi inchisa.

Consemnarea.

binevoitbreloru oblate in favorea Alumnului romanu natiunalu din Temisiéra:

Din Lipova s'au primitu in 5/17 maiu a. c. De la Atanasiu Popi 3 fl., Davidu P. Simonu, Iacobu de Ratiu, Nicolau Sierbanu, Julius de Misiciu, Christofor Ghiuchiciu si Georgiu Serbu cate 2 fl., Savu G. Fluerasiu, Grigoriu Ratiu sen., Ladislau Panaiotu, Georgiu Ratiu, Ioanne Schelegia preotu, Iosifu Suciu preotu, Georgiu Barna, Ioanne Marienescu, Dimitrie Savi, Georgiu Cojocariu, Aleșandru Miocu, Stefanu Draja, Nic. Lungu, Atanasie Semianu, si Vasile Puticiu, cate 1 fl. — Vas. Sechesianu, Atanasiu Jojescu, Grigorie Onu, si Georgiu Bogdanu, cate 50 cr., Atanasiu Micula 40 cr., Dim. Isfanu si Ioanne Popoviciu cate 30 cr., Petru Simonu, Ioanichiu Pecurariu, Vas. Butariu, Nic. Milosiu si Atanasiu Rosiu cate 20 cr.; — la olalta 34 fl.

Asti dara de la 1. sept. 1866 pana in 1. iuniu 1867 au incurstu 1785 fl. 72 cr., si apoi adaogendu-se catra erogatele de pana in 1 maiu a. c. 428 fl. 52 cr., spre provedearea alumnistilor pe lun'a iuliu a. c. 40 fl., Erogatiunea totala e 468 fl. 52 cr., dreptu ce starea capitalului activa e 1317 fl. 20 cr. v. a.

Temisiéra, 1 iuniu 1867.

Meletiu Dreghieciu,
Pres. prov. a comitetului alumnealui.

Cursurile din 24 iun. 1867 n. séra.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de statu:		
Cele cu 5% in val. austr.	56.25	56.35
" contribuinali	61.30	61.50
" noué in argint	89.60	89.80
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	81 —	81.50
Cele nationali cu 5% (jan.)	71.10	71.30
" metalice cu 5%	60.90	61.10
" " maiu-nov.	62.50	62.70
" 4½%	53.50	53.80
" 4%	47. —	47.50
" 3%	35.25	35.75
Efepte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	79.60	79.80
" " 1860/5 in cele intregi	90.20	90.40
" " ¼ separata	93.25	93.75
" " 4% din 1854	80.75	81.25
" " din 1839, ½	145.50	146.50
bancei de credit	130. —	130.25
societ. vapor. dunarene cu 4%	89. —	89.10
imprim. princip. Eszterházy a 40 fl.	80. —	90. —
" cont. Palfy à "	30.50	31.50
" princ. Clary à "	24.50	25.50
" cont. St. Genois à "	22.50	23.50
" princ. Windischgrätz à 20	17. —	18. —
" cont. Waldstein à "	21. —	22. —
" Keglevich à 10	12. —	12.50
Obligatiuni dessarcinatore de pamant:		
Cele din Ungaria	71.80	72.25
" Banatul tem.	70.50	71.50
" Bucovina	68. —	69. —
" Transilvania	68. —	69. —
Actiuni:		
A bancei nationali	729. —	730. —
" de credit	193.10	193.30
" scont	628. —	630. —
" anglo-austriace	102. —	102.50
A societati vapor. dunar.	483. —	484. —
" Lloydului	188. —	189. —
A drumului ferat de nord.	171.20	171.50
" " stat	237.80	237.80
" " apus (Elisabeth)	145. —	145.50
" " sud	199.50	200. —
" " langa Tisza	147. —	147. —
" " Lemberg-Czernowitz	178.50	179. —
Bani:		
Galbenii imperiales	5.90	5.92
Napoleond'ori	9.96	9.97
Friedrichsd'ori	10.40	10.50
Souverenii engl.	12.45	12.55
Imperialii russesci	10.15	10.18
Argintulu	122. —	122.50

Comunicatiunea pe Dunare.

Societatea prima imp. reg. priv. de naegatiune Dunare si-a regulat mersurile sale de la 15 apr. n. a. c. Plaça de la Vien'a catra Posion in tota dilele la 4 ore dupa mediu-di. — De la Vien'a catra Pest'a in tota dilele la 6 ore deman'tia. — De la Vien'a la Orsiov'a, Giurgiu, Galati si Constantinopo le

in tota vinerile la mediu-di. — Mersulu rapede: De la Vien'a la Orsiov'a, Giurgiu, Galati si Constantinopo le marți la mediu-di

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pléca in tota dilele la 6. ore 30 minute dupa mediu-di, sosesc in Clusiu la 1. ora 30 minute dupa mediu-di. Cale de 19 ½ mile, tiene 18 ore 40 minute. Costa 10 fl. 92 cr.
Clusiu la Orade pléca in tota dilele la 12 ore diu'a, sosesc in Orade la 6 ore 40 minute deman'tia.
Arad la Sibiu (prin Dev'a) pléca in tota dilele, la 7 ore séra, sosesc in Sibiu la 2 ore 15 minute nöpte, Cale de 35 ½ mile, tiene 31 ore 15 minute. Costa 20 fl. 2 cr.
Sibiu la Arad (prin Dev'a) pléca in tota dilele la 7 ore séra, sosesc in Arad la 1 ora 45 minute nöpte.
Temisiéra la Sibiu pléca in tota dilele la 6 ore deman, sosesc in Sibiu la 1 ora 30 min. dupa mediu-di. Cale de 36 ½ mile, tiene 31 ore 30 min. Costa 20 fl. 44 cr.
Sibiu la Temisiéra pléca in tota dilele la 12 ore diu'a, sosesc in Temisiéra la 7 ore 40 minute séra.
Temisiéra la Orsiov'a